

Motion till riksdagen 2006/07:Sf2

av Tomas Eneroth m.fl. (s)
med anledning av prop. 2006/07:10

Avveckling av försäkringsdelegationerna samt ändrad beslutsordning i ärenden om bilstöd

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Sammanfattning	2
Bakgrund till inrättandet av försäkringsdelegationer	2
Försäkringsdelegationernas roll för samverkan inom rehabiliteringsområdet.....	3
Försäkringsdelegationernas årliga rapport till regeringen	4
Lokal och regional insyn i viktig välfärdsadministration	4
Bibehållen beslutsordning vad gäller bilstödet.....	5

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:10 Avveckling av försäkringsdelegationerna samt ändrad beslutsordning i ärenden om bilstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialförsäkringsnämnderna bör behållas med nuvarande reglering.

Sammanfattning

I proposition 2006/07:10 föreslår regeringen att Försäkringskassans försäkringsdelegationer avvecklas från och med den 1 januari 2007 samt att beslutsordningen i ärenden om bilstöd samtidigt ändras. I samband med att försäkringsdelegationerna avvecklas vill regeringen att Försäkringskassan övertar ansvaret för tillsättandet av ledamöter i socialförsäkringsnämnderna. Regeringen anser vidare att Försäkringskassan ska överta hela ansvaret för att besluta om deltagande i finansiell samordning och annan samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Socialdemokraterna avvisar regeringens förslag på alla punkter därför att vi vill behålla en medborgerlig insyn samt ett fortsatt lokalt och regionalt inflytande över försäkringskassans verksamhet. Regeringens förslag innebär dessutom minskade förutsättningar för en effektiv och fungerande samverkan för minskad ohälsa. Motiven till att bland annat behålla och inte avveckla försäkringsdelegationerna redogörs för närmare nedan.

Bakgrund till inrättandet av försäkringsdelegationer

Försäkringsdelegationerna inrättades för två år sedan i samband med att en ny statlig myndighet skapades för socialförsäkringens administration. I den av riksdagen behandlade propositionen 2003/04:152 fanns också ett antal andra anpassningar till den nya organisationen. Förslagen i propositionen var alltså en konsekvens av riksdagens beslut om att den dåvarande ordningen med 21 allmänna försäkringskassor och Riksförsäkringsverket skulle avvecklas den 31 december 2004 och att den nya Försäkringskassan inrättades den 1 januari 2005.

Ett enigt utskott ställde sig då bakom dåvarande regeringens förslag om att inrätta försäkringsdelegationer i varje län. Utöver att bevaka att Försäkringskassans verksamhet bedrivs effektivt med god service föreslogs att försäkringsdelegationerna skulle besluta i frågor om deltagande i regional finansiell samordning eller annan samverkan inom rehabiliteringsområdet. Innebörden

var bland annat att de myndighetsbeslut som rör deltagande i finansiell samordning enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting, vilka förut fattades av de tidigare försäkringskassornas styrelser nu kommer att fattas av försäkringsdelegationerna. Till delegationernas uppgift lades också att årligen till regeringen redovisa en rapport med anledning av de iakttagelser delegationen gjort. Så blev det också.

Dessutom skulle socialförsäkringsnämnderna finnas kvar som beslutande organ och ha beslutanderätt i samma frågor som i dag. Nämndledamöterna skulle utses av försäkringsdelegationerna. Och så gäller fortfarande.

Försäkringsdelegationernas roll för samverkan inom rehabiliteringsområdet

I remissomgången som föregick proposition 2003/04:152, ville ett flertal betydande remissinstanser, bland annat Landsorganisationen och Statstjänstemannaförbundet behålla ett starkt förtroendemannainflytande. Dåvarande regeringen ansåg också att det fanns ett särskilt värde av förtroendemannamedverkan, inte minst vad gäller samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Dåvarande regeringen delade också ANSA-utredningens syn om att försäkringsdelegationerna kan fylla en viktig uppgift i att stärka den medborgerliga insynen. Med utgångspunkt i utredningens förslag slogs fast att försäkringsdelegationerna skulle bevaka att försäkringskassans verksamhet i länet bedrivs på sådant sätt att invånare och företag får ett bra bemötande och att kontakterna underlättas genom god service och information i länet.

Vid årsskiftet beräknas finnas ett 50-tal samordningsförbund i landet. Pådrivare bakom samordningsförbunden och för en ökad samverkan mellan myndigheter, kommuner och landsting är i många fall de förtroendevalda i försäkringsdelegationerna.

Sveriges Kommuner och Landstings utvärdering av samverkan inom rehabiliteringsområdet är också mycket tydlig med behovet av en politisk nivå mellan alla samverkansaktörer för en fungerande samverkan. Med regeringens förslag kommer samordningsförbunden att företrädas av förtroendevalda från kommuner och landsting, men av tjänstemän från försäkringskassa och arbetsförmedling. Vi ser inte hur en sådan ordning kan bli till gagn för vare sig individen eller målsättningen om en enhetligare tillämpning i försäkringen. Regeringens förslag kommer i stället leda till att rehabiliteringsarbetet ges avsevärt sämre förutsättningar utan den lokala och medborgerliga förankringen i socialförsäkringen.

Med regeringens förslag läggs nu alla avvägningar som rör socialförsäkringen samt dess samspel med andra samhällsaktörer vad gäller samverkan inom rehabiliteringsområdet helt i händerna på administrationen. I värsta fall kan detta medföra att osäkerhet uppstår både i socialförsäkringsadministrationen och bland samverkande aktörer och allmänhet om vad som gäller. Med bristande insyn i socialförsäkringsadministrationen följer också minskad legitimitet för försäkringen som sådan. Det är inte det den behöver. Lika all-

Fel! Okänt namn på

varligt är att möjligheterna att minska ohälsan och ge människor tidig hjälp till rehabilitering, minskar när insynen och därmed också drivkrafterna blir mindre för kommuner och landsting att delta i samverkande rehabiliteringsinsatser.

Försäkringsdelegationernas årliga rapport till regeringen

Försäkringsdelegationerna har att varje år i en årlig rapport som offentliggörs och överlämnas till regeringen redovisa sina iakttagelser vad gäller Försäkringskassans verksamhet samt funktionssätt gentemot medborgare, arbetsgivare och samverkande aktörer. I regeringens uppföljning av punkterna ges försäkringsdelegationerna och allmänheten en bild av vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit eller ska vidta med anledning av de brister som uppmärksammas. I årets rapport finns sammanlagt 52 punkter uppmärksammade som handlar om bland annat tillgänglighet, bemötande, samverkan, organisation och handläggningstider.

Av de frågor och synpunkter som framförs återfinns bland annat; behovet av att mer övergripande förebygga ohälsa i samhället, svårigheter för äldre att använda sig av knapptelevoni och IT-teknik, att blanketterna behöver förenklas, informationsinsatser kring regelverket för rätten till sjukpenning, brister i samverkan mellan olika aktörer, mer samverkan för att förhindra att personer faller mellan stolarna, avstämningsmötena behöver bli fler etc. Det här är några exempel där den lokala insynen, förankringen i medborgarnas vardag samt kunskaper om de lokala aktörerna har stor betydelse för vilka iakttagelser som förs fram.

Den förra regeringens uppföljning av delegationernas 52 punkter visar också att man tog iakttagelserna på allvar. I de fall inte åtgärder vidtagits var de i de flesta fall på gång. Försäkringsdelegationernas ansvar att rapportera till regeringen bidrar på så sätt till att verksamheten ständigt kan förbättras och bli mer effektiv. Genom att försäkringsdelegationerna på det här viset fungerar som medborgarnas ombud, och deras iakttagelser förs vidare till regering, riksdag och myndigheten centralt, ges Försäkringskassan en starkare legitimitet, än vad den skulle ha utan lokal insyn och medborgerlig förankring.

I den hearing som anordnades av socialförsäkringsutskottet den 14 november gjorde också Försäkringskassan bedömningen att delegationernas rapport till regeringen var värdefull och att den utgör ett viktigt operativt hjälpmedel för Försäkringskassan.

Lokal och regional insyn i viktig välfärdsadministration

Det kanske mest grundläggande skälet till att behålla en ordning med försäkringsdelegationer med förtroendevalda är att säkra ett lokalt och regionalt

inflytande samt att medborgarna också framöver ges möjlighet till insyn i socialförsäkringsadministrationen. Det finns helt klart en poäng i att lokala representanter från samhällsliv och näringsliv finns med och bidrar till ett fungerande trygghetssystem.

Regeringens förslag går i motsatt riktning. Nedläggningen av försäkringsdelegationerna kapar folkets förlängda arm till insyn i försäkringskassans verksamhet och ökar avståndet mellan den enskilde försäkringstagaren och det offentliga. Dessvärre redovisar regeringen inte heller något alternativ som kan säkra en bibehållen insyn för medborgarna i socialförsäkringsadministrationen. Att medborgarna har inflytande och insyn över hur välfärden administreras och organiseras har varit en uppfattning som haft bred uppslutning i Sveriges riksdag. För oss socialdemokrater handlar det om såväl demokrati som legitimitet för den välfärd vi alla är med och gemensamt bidrar till. Men så gäller tydligen inte längre.

I regeringsförklaringen deklarerade statsministern att regeringen skulle vara en ”öppen regering som lyssnar på alla medborgare” och för en politik ”i hela folkets intresse”. Därför är det motstridiga signaler som regeringen ger när man nu vill avskaffa det lokala och regionala inflytandet över Försäkringskassans verksamhet. Inte minst det konstitutionellt tveksamma förslaget att låta Försäkringskassans tjänstemän utse de förtroendevalda i socialförsäkringsnämnderna. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen och svenska folket med en förklaring till varför den öppenhet som regeringsförklaringen deklarerade, inte ska inkludera trygghetssystemen. Regeringens signaler blir därmed att man inte vill veta vad medborgarna tycker. Det är allvarligt och en syn som vi socialdemokrater inte kan dela. Vi avvisar därför bestämt regeringens förslag att avveckla försäkringsdelegationerna.

Det är också anmärkningsvärt att regeringen väljer att lägga ned försäkringsdelegationerna, så kort tid som två år efter att de inrättats och utan att någon större utvärdering hunnit genomföras.

Bibehållen beslutsordning vad gäller bilstödet

I regeringens proposition föreslås även att ärenden om bilstöd till personer med funktionshinder inte längre skall avgöras av socialförsäkringsnämnd utan av tjänsteman hos Försäkringskassan. Av samma skäl som ovan vad gäller medborgerlig insyn och förankring avvisar vi regeringens förslag. Det är olyckligt om beslut om bilstöd som i många fall handlar om skälighetsbedömningar, begränsas till en tjänsteman. Det betyder att den enskilde inte längre kan få sin sak allsidigt prövad i socialförsäkringsnämnden, där människor med olika bakgrund finns representerade. Vidare ges den enskilde inte heller någon rätt att få framföra sina synpunkter muntligt, som finns idag vid ett nämndsammanträde. Det betyder i sin förlängning att de förtroendevaldas kunskaper och förståelse för komplexitet och hänsyn till enskilda fall, riskerar att minska. Ingetdera är tillgodo för vare sig ett rättvist bilstöd eller för individen.

Fel! Okänt namn på

Eftersom regeringen har för avsikt att återkomma med förslag om att avskaffa även socialförsäkringsnämnderna, så föreslår vi att riksdagen ger regeringens till känna som sin mening att socialförsäkringsnämnderna behålls med nuvarande reglering.

Stockholm den 16 november 2006

Tomas Eneroth (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)

Göte Wahlström (s)

Jasenko Omanovic (s)

Kurt Kvarnström (s)

Ann Arleklo (s)